

Motion till riksdagen 2005/06:N8

av **Mikael Oscarsson m.fl. (kd)**
med anledning av prop. 2005/06:27

Leveranssäkra elnät

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om nödvändigheten av leveranssäkra elnät.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att införa avbrottsersättningen först år 2007 och att ersättningen skall utfalla efter 24 timmar i stället för efter 12 timmar och att ersättningen skall utfalla efter 12 timmar år 2011.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en ny regleringsmodell för kontroll av nättarifferna bör införas.

Motivering

I vårt moderna samhälle har elen kommit att bli en helt grundläggande vara. Elen behövs numera för att vi ska kunna tillgodose våra mest grundläggande behov, för vårt arbete, för vår fritid och för hela vår existens. Att elen betytt oerhört mycket för vårt lands utveckling och industri är obestridligt. Det manuell arbetet har blivit mindre fysiskt pressande. Det har i sin tur gett bättre arbetshälsa och höjd livskvalitet på fritiden. Elen kommer av allt att döma att spela en ännu större roll i framtiden då den moderna tekniken inom IT-området, mobiltelefoni och datorer m.m. bygger på el. Samtidigt blir samhället alltmer sårbart.

Längre och omfattande elavbrott kan vara förödande för privatliv, för företagande och för samhällsfunktioner, exempelvis sjukvård. Kristdemokraterna anser därför att det är ytterst nödvändigt för samhället att ha en väl fungerande energi- och elmarknad för att kunna upprätthålla samhällsfunktioner, främja näringslivets konkurrenskraft och ge låga kostnader för hushållen. Elmarknaden bör vara så konstruerad att elavbrott minimeras till ett pris som konsumenterna finner rimligt.

För att uppnå en fungerande energi- och elmarknad krävs rätt förutsättningar som är stabila över tiden. Osäkra och verklighetsfrämmande föränd-

Fel! Okänt namn på

ringar i villkor samt svårigheter att få tillstånd att bygga nya anläggningar bidrar negativt till elmarknadens utveckling. Energibranschen är en tung investeringsbransch som investerar stora belopp i nät och anläggningar med långa tidshorisonter. Aktörerna i energibranschen måste därför kunna lita på att spelreglerna är fasta över tiden. Små förändringar kan ha mycket stor betydelse för hur man väljer att investera.

Kristdemokraternas ställningstagande

Regeringen föreslår i propositionen att ett funktionskrav införs för nätbolagen från 2011 samt att en lagstadgad schablonersättning vid elavbrott införs från den 1 januari 2006.

Med rätta höjs kravet på ökade åtaganden från nätleverantörernas sida på att bli ersättningskyldiga för utebliven kundleverans. Ökad leveranssäkerhet måste alltid vägas mot kundkostnad. Det måste ske en lagom avvägning mellan konsumenters och producenters intressen. Propositionen är inte väl avvägd i detta avseende. Att inom så kort tidsrymd som någon månad höja leveranssäkerheten markant är orealistiskt. Vällovligen strävanden att säkra leveranssäkerheten beträffande el riskerar att få motsatt effekt. Förslaget riskerar att skapa en marknad där många små nätbolag tvingas i konkurs efter några strömbavbrott.

Ökad leveranssäkerhet har alltid ett pris, och det är elkonsumenten som får betala. Snabb investeringstakt i säkrare nät kan skapa orimliga kostnadshöjning över kort tid. För närvarande är det genomsnittliga sammanlagda elavbrottet i Sverige ungefär 150 minuter per hushåll och år. Samtidigt är tariffen förhållandevis låg. I t.ex. Tyskland och Österrike är tariffen i princip dubbelt så hög samtidigt som det genomsnittliga elavbrotten per hushåll är under 50 minuter per år.

Även Lagrådet har kritiserat att avbrottsersättningar ska införas redan från nästa år. Enligt Lagrådet är tiden mellan riksdagsbeslutet och införandet för kort om man ska nå syftet att på kort sikt driva på företagen att göra elnäten säkrare. Lagrådets kritik bör tas på allvar. Staten ska ställa krav på marknaden, men det måste vara med rimliga tidsmarginaler och med rimliga avväganden för höjda kundkostnader. Så har inte skett i proposition 2005/06:27.

Kristdemokraterna anser därför att avbrottsersättningen ska införas först från den 1 januari 2007 och att den ska utfalla på samma vis som i regeringens förslag fast med början efter 24 timmars elavbrott. Först år 2011 anser Kristdemokraterna att avbrottsersättning ska utfalla efter 12 timmar.

Nätnyttomodellen

Sedan år 2003 används den s.k. nätnyttomodellen för att bestämma vilka priser elnätsföretagen kan kräva av sina kunder. Modellen har mött stor kritik

Fel! Okänt namn på

från elbranschen. Modellen som utgår ifrån en mindre modell än det verkliga elnätet är för teoretisk för att korrekt avspegla verkligheten. Till exempel antar modellen att hela elnätet i princip byggs samtidigt, vilket är långt ifrån verkligheten. Det svenska elnätet har byggts ut i ungefär ett sekel i många olika led. Kristdemokraterna har inget emot principen att nätavgifterna ska vara reglerade, men regleringen måste ske på ett sådant sätt att det skapar incitament till investeringar.

Kristdemokraterna anser att nätnyttomodellen inte är den mest lämpade för att reglera nätkostnaden. För att förhindra kommande stora elavbrott måste nätbolagen få starka incitament att förbättra sina nät – nätnyttomodellen får motsatt effekt. Sverige är dessutom det enda landet i Europa som fastställer nätföretagens prissättning i efterhand. Övriga länder fastställer prissättningen i förväg. Detta faktum försvårar ytterligare nätföretagens investeringsbeslut i Sverige. Modellens efterhandsprincip har också lett till en rad rättsprocesser. I juni i år beslutade Energimarknadsinspektionen att 16 elnätsföretag tagit 152 miljoner kronor för mycket i nättariffer. Samtliga bolag har överklagat beslutet till länsrätten i Södermanland.

Kristdemokraterna anser att en bättre modell behöver utarbetas, som i större utsträckning kan stimulera till investeringar också på lång sikt. Ett exempel på en annan modell är den som finns i England. Den brittiska modellen bygger i korthet på att en förhandling mellan ansvarig myndighet och nätbolagen genomförs, och överenskommelser träffas för gemensamma mål för näten den kommande 3–5-årsperioden. Det kan konstateras att i England är nättarifferna endast marginellt högre än vad de är i Sverige – men man har under 100 minuters elavbrott i genomsnitt per hushåll och år. Sverige och svenska konsumenter skulle vara mer betjänta av en sådan modell än av dagens.

Stockholm den 25 oktober 2005

Mikael Oscarsson (kd)

Mats Odell (kd)

Stefan Attefall (kd)

Annelie Enochson (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Lars Lindén (kd)

Maria Larsson (kd)

Per Landgren (kd)

Else-Marie Lindgren (kd)